Gynekologické prekancerózy z pohledu klinika dnes a zítra

Rob L.[1], Robová H.[1], Chmel R.[1], Škapa P.[2]

[1] Gynekologicko porodnická klinika UK 2. LF Praha a FN Motol
[2] Ústav patologie a molekulární medicíny UK 2. LF Praha a FN Motol

SOUHRN
V posledních pětadvaceti letech jsme svědky výrazného posunu ve znalostech kancerogeneze všech gynekologických prekanceróz, ale i zhoubných nádorů ženských reprodukčních orgánů. Efektivní časná diagnostika je proveditelná zejména díky dobré přístupnosti dolního genitálního traktu (DGT) a zaměřuje se na vyhledávání prekanceróz a časných stadií invazivních karcinomů. Významnou roli v patogenezi většiny prekanceróz DGT hraje perzistentní infekce rizikovými humánními papilomaviry. V současnosti se rozšiřují naše znalosti o genotypizaci HPV u jednotlivých stupňů prekanceróz a u jednotlivých histologických typů karcinomů. Tím jsme schopni lépe definovat efekt jednotlivých vakcín na skupiny žen dle závažnosti a dle histologického typu léze. Vývoj a uvedení profylaktických vakcín do klinické praxe je jedním z nejvýznamnějších pokroků lékařství posledních 10 let. Prekancerózy a časná stadia karcinomů endometria je možné diagnostikovat díky časnému příznaku, kterým je perimenopausální nebo postmenopausální krvácení. Optimálnímu diagnosticko terapeutický postup u všech prekanceróz musí vycházet z úzké spolupráce klinika a patologa.

Klíčová slova: prekancerózy – HPV – genotypizace – skríning – profylaktická vakcinace

Gynaecological precanceroses from the clinical perspective – today and tomorrow

SUMMARY
During the last twenty-five years an enormous shift in our knowledge of cancerogenesis in all gynaecological precancerous and cancerous diseases can be seen. Early diagnosis of these lesions of the lower genital tract (vulva, vagina and cervix) is enabled mainly due to easy access. The major role in the pathogenesis of most precancerous lesions can be accounted to high risk human papillomavirus. Recently, new information about HPV genotypisation of single precancerous lesions and single histological cancer types were revealed. Thus we can better estimate the effect of vaccines on different age groups of women in relation to different types of cancer. The development and introduction of prophylactic vaccines into clinical practice was one of the major improvements of current medicine. Precancerous and cancer lesions of endometrium make themselves known by early symptoms such as perimenopausal and postmenopausal bleeding. Optimal diagnostic and therapeutic procedures have to be based on close cooperation between the clinician and pathologist.

Keywords: precancerosis – HPV – genotyping – screening – prophylactic vaccination

Cesk Patol 2012; 48(1): 9–14

V posledních pětadvaceti letech jsme svědky výrazného posunu ve znalostech kancerogeneze všech gynekologických prekanceróz, ale i zhoubných nádorů ženských reprodukčních orgánů. Efektivní časná diagnostika je proveditelná zejména díky dobré přístupnosti dolního genitálního traktu (DGT – vulva, pochva, děložní hrdlo) a zaměřuje se na vyhledávání prekanceróz a časných stadií invazivních karcinomů. Významnou roli v patogenezi většiny prekanceróz DGT hraje perzistentní infekce rizikovými humánními papilomaviry. Vývoj a uvedení profylaktických vakcín do klinické praxe je jedním z nejvýznamnějších pokroků medicíny posledních 10 let. Prekancerózy a časná stadia karcinomů endometria je možné diagnostikovat díky časnému příznaku, kterým je perimenopausální nebo postmenopausální krvácení z dělohy. Nejkomplikovanější problém představuje časná diagnostika zhoubných nádorů vejcovodu, ovarií a peritonea, kde i přes nové poznatky o patogenezi nejsme schopni detekovat prekancerózy a ani časná stadia invazivních karcinomů. Léčba zhoubných gynekologických nádorů se dnes stále více přesunuje do specializovaných onkogynekologických center. V rámci oboru gynekologie a porodnictví byla proto vytvořena subspecializace onkogynekologie. Stejný trend existuje i v oblasti patologie. Terapie malignity dnes zpravidla začíná na společném týdenním mezioborovém semináři, jehož je patolog nepostradatelnou součástí. To umožňuje všem zúčastněným rozšiřovat své znalosti, zvyšovat diagnostickou spolehlivost a následně optimálně individualizovat léčbu. Histopatologické parametry jednotlivých zhoubných nádorů jsou v řadě případů klíčovými faktory individualizace terapie. Diagnostika prekanceróz, ale i jejich chirurgická léčba, je však zájmem poměrně široké skupiny privátních gynekologů a gynekologů z regionálních nemocnic. Histopatologická diagnostika prekanceróz je rutinní praxí všech patologicko-anatomických pracovišť. Tento fakt přináší pro obě strany řadu úskalí od adekvátnosti odběru, orientace vzorků, jejich fixaci až po interpretaci výsledků. Neustálá aktualizace současných znalostí je tedy velmi důležitá. Z pohledu onkogynekologů se v přehledu pokusíme shrnout dnešní poznatky o prekancerózách, vlastní zkušenosti a úskalí diagnostiky, včetně shrnutí trendu léčby těchto stavů.

✉ ***Adresa pro korespondenci:***
Prof. MUDr. Lukáš Rob, CSc.
Gynekologicko - porodnická klinika
UK 2. LF a FN Motol, Praha
V Úvalu 84, Praha 5, 15006
e-mail: lukas.rob@lfmotol.cuni.cz